

EEN VERGETEN PAMFLET: DE APOLOGIE VAN R. J. GORDON

Het lezen van inventarissen en catalogi is geen al te opwindende bezigheid, maar heeft soms verrassende resultaten. Zo zult u zich mijn nieuwsgierigheid voor kunnen stellen toen ik, de *Bibliotheek van Nederlandsche Pamfletten* van L. D. Petit systematisch doorworstelend op zoek naar Patriotse pamfletten over koloniale politiek, te midden van die massa opwindende titels vol personaliteiten, kerkelijk krakeel, dorpsruzie en wereld-verbeteraars-plannen, onder nummer 7770 opeens tegenkwam: *Apologie de Robert de Gordon, ci-devant Commandant général des troupes du Cap de Bonne Espérance. Par un de ses amis. Au Cap de Bonne Espérance. 1796. Au puits de la vérité.*

In geen enkele andere catalogus noch in de literatuur over Gordon¹ vond ik dit kleine pamflet vermeld. De inhoud bleek interessant en daar de Zuidafrikaanse geschiedenis in de Compagniestijd nu niet bepaald aan een teveel van dergelijke geschriften lijdt, lijkt het doorgeven van de inhoud ervan me gewenst.

De *Apologie de Robert de Gordon*² is een klein goedkoop drukwerkje; formaat ongeveer 22 bij 13 cm, van totaal 24 bladzijden en ruim 4000 woorden. Of het werkelijk aan de Kaap gedrukt is lijkt me op zijn minst twijfelachtig. De auteur echter moet gezien de inhoud, zo geen Kapenaar, dan toch zeker aan de Kaap woonachtig geweest zijn. Hij noemt zich aan het slot H****, maar wie zich achter dat initiaal verbergt is niet te zeggen: noch J. I. van Doorninck, *Vermomde en naamlooze schrijvers* (1883), noch A. de Kempenaar, *Vermomde Nederlandsche en Vlaamsche schrijvers* (1928) geven uitsluitsel. Ik heb — n.a.v. wat Barnard³ over hem vermeld — even gedacht aan P. W. Marnitz: dat was zeker niet „un de ses amis”, hij moet gezien zijn rang een zekere opvoeding gehad hebben en hij noemde Gordon bij voorkeur een Don Quichot. Veel zegt dat laatste overigens niet: Don Quichotterie is een in de 18de eeuw vaker gebruikte scheldterm.⁴ Na inzage van zijn *Verhaal van de overgave der Kaap de Goede Hoop aan de Engelschen* en zijn *Reflecties over het gedrag van Gordon* moet ik deze gissing echter als onjuist beschouwen. Marnitz is daar weliswaar niet vriendelijk over Gordon, in wiens verraad hij gelooft, maar hij meent dat de zelfmoord uit gewetenswroeging „bewijst dat hy nog eenige vonken van Conscientie en Gevoelens van Eer en Deugd moet bewaard gehad

1. Laatstelijk C. J. Barnard, *Robert Jacob Gordon se loopbaan aan die Kaap*, in *Argiefjaarboek S.A. Gesk.*, 13, I (1950), waarmee onderstaande vergeleken dient. Voor Gordon als cartograaf zie men de bijdragen van ir. C. Koeman in *Ts. Ned. Aandr. Gen.*, jrg 68 en 69 (1951, 1952) resp. blz. 452 en 73.
2. Universiteits Bibliotheek Leiden, sign.: Biblioth. Thys 7770.
3. Vgl. Barnard, a.w. passim. P. W. Marnitz *Verhaal van de overgave van de Kaap de Goede Hoop (ms)*, A.R.A. Committee O.I. Handel en Bezittingen, 208 I. De *Reflecties* t.z.p. Marnitz was een uit Maagdenburg afkomstige Duitser, wat aan zijn taalgebruik goed merkbaar is.
4. Vgl. *De Politieke Kruyer* No. 70 (1783), waar de bekende Elie Luzac zo genoemd wordt, of *De Oost- en West-Indische Post*, Extra No. 3 (1784), 40.

hebben; en dierhalven willen wy zyn Character geenzints verrhuylen tegens dat van Sluysken of de Lille" (*Reflecties* p. 34 noot). „Overigens" — voegt hij er op de volgende bladzijde nog aan toe — „twijffelen wy in 't geheel niet, dat hy onder andere omstandigheden een eerlyk Man en braaf Commandant zou zyn geweest." Blijft de schrijver onbekend⁵, het pamflet is in ieder geval goed geschreven, en gezien de vele zinspelingen op oude en nieuwe geschiedenis moet de schrijver een man van enige studie zijn. Hoewel de bedoeling van de auteur duidelijk is en er dus van Gordon niet veel overblijft, heeft hij zich door zijn humor — de humor van een haai weliswaar — weten te behoeden voor hét grote gevaar voor pamflettisten: de lezer te vervelen door teveel gelijk te willen hebben.

Ik geef de inhoud nu in een Nederlandse samenvatting weer, daarbij de Franse tekst zoveel mogelijk volgend. Gedeelten tussen ** zijn ongeveer letterlijk vertaald; waar nodig staat het origineel in voetnoten.

Na de titel volgt op blz. 3 het Préface: *De Engelsen hebben in hun kranten hooggestemd de lof gezongen van hun vriend Robert Gordon, militair commandant van de Kaap de Goede Hoop. Als ooggetuige van de wijdse daden van deze nieuwe Don Quichot hebben wij daarom gemeend een waarachtige verdediging van hem te moeten geven en tegelijk het Publiek in staat te stellen zich een oordeel over hem te vormen, evenals over zijn waarde vriend Sluysken⁶, Gouverneur van de Kaap, welke twee zo goed samengewerkt hebben om deze plaats over te leveren aan hun Engelse vrienden⁷. Het zo lafhartig verraden Bataafse volk zal eens weten hoe arglistig de geslepen bedrieger Sluysken daarbij is te werk gegaan, en dat zijn verdedigingsgeschriften⁸ onrechtmatig gelegaliseerd zijn door de snode Goutz⁹, voormalig secretaris van de Kaapse regering, met opzet voor een dag of veertien tot notaris benoemd. Onze lippen hebben de waarheid nooit verraden! *

Dit liegt er niet om, al zijn de hooggestemde verwachtingen die we bij het zien van de titel hadden, wat teleurgesteld. Echter, dit was de prelude nog maar, het stuk zelf moet nog beginnen. Dat gebeurt op

5. Moeten we soms aan *H. D. Campagne* denken? (*Nieuw Ned. Biogr. Wbk* s.v. en ook J. S. Marais, *Maynier and the first Boer Republic's*. Cape Town, 1944. Zijn Memorie betreffende de overgave van de Kaap de Goede Hoop in 1795 (A.R.A., Den Haag, Hooge Regiering te Batavia, nr. 969) geeft er eigenlyk niet voldoende reden toe. Campagne geeft als bron voor enige pratjes een mij onbekende Hendrik C. Voget op. Campagne zelf zat in 1796 trouwens gevangen.
6. Er staat steeds Sleusken — de schrijfwijze van namen is over het algemeen vrij slecht (vgl. aant. 35). Ook zonder het te vermelden heb ik daarin vaak verbetering angebracht. A. J. Sluysken was Gouverneur van 1793 af; hij publiceerde een *Verbaal* . . . over zijn beleid tijdens Engelse aanval.
7. „Engelse vrienden" is mijn vertaling van „amis d'Albion", dat eigenlyk, met zijn reminiscenties aan „perfide Albion" een veel gemener klank heeft.
8. ces papiers justificatifs — p. 3.
9. G. F. Goetz.

blz. 5. Onder het veelbelovende opschrift *Gordon aux enfers* wordt ons daar verteld hoe de godenrechters van de onderwereld, Pluto, Minos en Radamanthys¹⁰ verveeld bijeen zaten: lange tijd kwamen er slechts oninteressante zielen van de kusten van Afrika bij hen aan. Plotseling hoorden zij een vervaarlijk lawaai en tot Pluto's aangename verrassing werd hem de komst van de ziel van Gordon aangekondigd, * die hij al tien jaar wachtte, maar die hij om belangrijke redenen nog op aarde gelaten had om precies dat tintje zwart aan te laten nemen dat nog aan deze parel aan zijn kroon ontbrak^{11*}.

Een massa helbewoners sloeg de komst van deze Belfegor¹² gade en Pluto begroette hem enthousiast: *Kom in, kom in, grote onder de zielbedervers uit mijn Rijk; kom, geniet de blijken van waardering en vriendschap die ik beloofde en die je verdient, want nu ik je zie in dit oord der verschrikkingen zijn al mijn wensen en verlangens vervuld. Neem plaats aan mijn rechterhand en vertel me hoe je mijn vrienden de Engelsen hebt doen triomferen en hen dat plekje aarde overgeleverd hebt dat dankzij mijn goede zorgen zich boog onder de overheersing van dat dozijntje despoten dat ik altijd op aarde achterlaat om de mensen te kwellen.*

Gordon boog zijn magere skelet met de uitgemergelde armen waaraan handen als klauwen, kuste Lucifers¹³ poten¹⁴ en begon zijn verhaal:

Uwe helse Majesteit weet dat ik sinds mijn vroegste jeugd de meest perverse neigingen gehad heb en me als goed dienaar van U vooral op politiek toelagde. Een mens moet nu eenmaal een beroep hebben en daarom koos ik het beroep van mijn vader¹⁵, maar zonder de deugden ervan na te jagen.

Het soldatenleven stelde teleur, het was me te gevaarlijk. Maar omdat ik Uw toegewijde dienaar was wilde ik mijn dagen toch nuttig besteden en scheidde me in naar Cabo de tormentos, zoals Uw fanatiekste dienaren het noemen. Ik arriveerde daar nog net onder het bewind van Numa¹⁶ Tulbagh, die weldra opgevolgd werd door Baron

10. Pluto of Hades, in de Griekse mythologie god van de onderwereld; koning Minos van Kreta en zijn broer R., beroemd om hun rechtvaardigheid, deswege rechters in het Elysium na hun dood.
11. . . . laissé sur la terre pour consommer un trait de noirceur, qui manquoit à un des fleurons de sa couronne — p. 5.
12. Volgens een oud-Indisch verhaal (in het Westen o.a. dankzij een novelle van Macchiavelli, 1545, bekend geworden) was een man eens zijn vrouw zo zat, dat hij haar in een put stootte — toen hij haar toch maar op wilde dreggen, trok hij tot zijn verbazing de duivel Belfegor op, die hem, uit dank voor de bevrijding uit die vrouw, in allerlei opzichten hielp. Als dat wat onwillig ging behoeft de man maar met een wederopstanding van de vrouw te drijven!
13. De afwisseling Pluto-Lucifer is willekeurig, maar natuurlijk niet zonder bedoeling.
14. . . . se prosterna aux pieds de Lucifer, et lui baisa respectueusement l'ergot . . . p. 6.
15. Jacob Gordon stierf 1776 als generaal-majoor.
16. Numa Popilius, de tweede koning van Rome, befaamd als rechtvaardig heerser en wetgever.

van Slettemberg¹⁷, een vriend van plezier¹⁸. Omdat hij even weinig van legerzaken wist als ik, kon ik mij aan hem als een Alexander [de Grote] voordoen, zodat hij mij de verdediging toevertrouwde.

Alles liep net lekker toen een vrouwspersoon arriveerde aan wie ik dwaas genoeg beloofd had mijn lot te verbinden — ik kon er niet onderuit en beging de gebruikelijke aardse dwaasheid. Ze bleek een tijger die de broek aanhad en me enorm bezig hield — als ik daar alles van vertelde zou zelfs U verontwaardigd worden¹⁹. De enige manier haar te ontvluchten was lange reizen maken, bergen beklimmen, botaniseren, naar mineralen zoeken, kaarten tekenen — zonder er iets van te begrijpen²⁰.

Toen Frankrijk en Engeland elkaar voor de zoveelste keer in de haren zaten (1779-1783) kwamen vreemde regimenten naar de Kaap; dat was niet leuk maar ik zag kans ze weer af te poeieren, behalve dat kolonel de Meuron²¹ — die ik lang voor een door U gezonden beproeving aanzag — en ik elkaar met alle listen en lagen bevochten. Ik slaagde erin, door tweedracht in zijn regiment te zaaien en door een Duits regiment aan te trekken, hem en de zijnen te laten verdwijnen. Toen de aanvoerder van het Duitse huurleger zich verzette wist ik wantrouwen jegens hem op te wekken en ook hem weg te werken²².

Na deze voor Uw belangen zo sublieme staaltjes van optreden heerste er een poosje rust, waarin ik de meest winstgevende verovering voor Uw vrienden de Engelsen begon voor te bereiden²³.

Toen het grote en majestueuse volk der Fransen, lang al door hun regeerders als slaven behandeld, zijn ketenen afwierp, zag ik mijn kans.

17. Dit is bepaald geen verschrijving, zoals uit het onder 18 geciteerde blijkt.
18. *ami des plaisirs, oubliant le travail lorsqu'il trouvoit sous sa main deux tétons rebondis . . . p. 7.*
19. *nouvelle honneste, elle fit le diable à quatre; (.....) la tygresse s'empara de mon esprit, qui, à la vérité, a toujours été susceptible de foiblesse, elle s'empara en même tems de mes culottes, qu'elle n'a cessé de toujours porter, jusques à l'instant qui m'a amené aux pieds de votre majesté. Si je vous disois Seigneur, combien la carogne m'a contrarié, vexcé, impatienté, tourmenté, excédé, exténué et démoléculisé par le nombre de garçons plus méchans que cent diables, qu'elle m'a forcé et ordonné de lui injecter, et qu'elle ma (m'à?) pondue coup-sur-coup, vous en seriez indigné.*
20. *Le coeur ulcéré, et rongéant mes ongles de dépit et de colère, je ne trouvai de remède à mes maux qu'en courant et par monts et par vaux, ainsi que sur les plus hautes montagnes, comme un fol, comme un insensé, afin de voir quel heure il étoit à midi. J'ai herborisé, naturalisé, metalurgé, à tort et à travers, et levé un plan de 400 lieuse de longueur, sans y rien comprendre. p. 7 en 8. Er is hier een noot aan toegevoegd Le Colonel de Gordon a fait plusieurs voyages en Afrique, il en a même levé un plan qui est une extravagance, et plutôt une ménagerie complete, car il est couvert d'animaux et n'est nullement juste. p. 8.*
21. De commandant van het naar hem genoemde regiment de Meuron (in feite waren dit vreemde, vnl. Frans-Zwitserse, huurlegers van de V.O.C. Het Duitse, hierna genoemd, was het regiment Wurttemberg).
22. . . . je l'envoyai mourir dans ces Isles si dangereuses à l'humanité, et qui produisent à votre majesté tant d'abondantes récoltes. p. 10.
23. . . . la conquête la plus avantageuse à leurs vues mercantiles. p. 10.

Ik haatte die Fransen hartelijk en werd opeens heel actief als legeraanvoerder, genie-officier en artillerie-deskundige. Ik liet de meest gekke proeven doen met die lange buizen, Uw helse uitvinding om de stervelingen in mootjes te hakken. Mijn 600 man, waarmee ik gemakkelijk 10.000 Fransen zou doden, liet ik tegelijk met infanteristen met mijn 22 stukken geschut oefenen. Dat leverde een moeilijkheden, verwarring en spraakverwarring op, dat zelfs U van het lachen erom gestorven zou zijn. Maar ik bereikte mijn doel: het maakte ondanks alles indruk — enkele verstandige geesten die niet het slachtoffer van mijn onkunde werden bracht ik door mijn rang en titels tot stilzwijgen.

Die beroerde Fransen beschouwden de Republiek (der Verenigde Nederlanden, 1795) als een zacht gekookt eitje en dwongen hem gemene zaak met hen te maken. Toen ik dat hoorde sprong ik op van vreugde: nu zouden de Engelsen komen, ik zou hemel en aarde bewegen hen binnen te laten en zij zouden mij overladen met eerbewijzen en beloningen.

Toen mijn vrienden kwamen viel het wat tegen: de Kapenaren²⁴ wilden niets van hen weten en de gouverneur was ook niet gemakkelijk te hanteren; hoewel net zo Britsgezind als ik²⁵ was hij toch bovenal een patriot en scheen hij zelfs geneigd te vechten. Om de schijn op te houden moest ik me wel in het strijdgewoel mengen, maar ik zorgde er wel voor links te gaan als ik rechts nodig was! Als rechterhand had ik de lafste, gemeenste en liederlijkste kerel die men maar bedenken kan²⁶ — daarom kon ik me op hem verlaten. Toen hij echter vluchtte voor een aanval van mijn vrienden, hielden de burgers hem tegen. Ik liet hen door een vergrootglas kijken en betoogde dat men voor zo'n overmacht alleen maar vluchten kan — ikzelf gaf het goede voorbeeld.

De burgers zetten mijn collega af en ik verving hem door een ander²⁷ — zij raakten daarmee van Scylla in Charybdis²⁸.

Alles ging goed en ik liet toen leugengeruchten door de stad circuleren die ieder het hoofd op hol brachten, zodat ten gevolge van deze list, Uwer waardig, ieder sprak van capituleren. Natuurlijk hield de regering het decorum hoog.

Ik barstte van trots over mijn prestaties toen mijn vrienden door mij in de stad verwelkomd werden. *U had me eens moeten zien, U had getuige moeten zijn van mijn krijgshaftige houding; het krachtige, sonore stemgeluid waarmee ik het overschot van mijn troepen bevel gaf

24. C'étoient bien les plus entêtés, les plus mutins, et les plus insubordonnés personnages que j'eusse vu de ma vie, tant l'esprit Gaulois avoit chez eux fait de progrès. p. 12.

25. . . . quoi qu'aussi bon Breton que moi dans l'ame, il eut tous les dehors d'un ami de la patrie, et parut tout disposé pour se défendre . . . p. 13.

26. Kolonel C. M. W. de Lille, een wonderlijk heerschap die een nadere studie zou verdienen.

27. Kapitein B. C. van Balen.

28. Er staat merkwaardig genoeg: de Caribbe en Sylla. p. 14.

de wapens neer te leggen, moeten horen! U zou verrukt geweest zijn! Ik voelde mij de held, die vol afkeer van de oorlog en zijn verschrikkingen de deuren van de tempel van Janus ging sluiten!*

Maar, helaas, geen rozen zonder doornen.

Toen ik mijn manschappen bevolen had de wapens neer te leggen, steeg er een gemurmureer op en uit hun blikken leerde ik opeens de hele duivelse waarheid. De mannen vervloekten mij om hun krijgsmansschande²⁹, en een van hen stapte als een tweede Scaevola³⁰ voor de ogen van tweeduizend Britten naar voren om mij aan zijn sabel te rijgen. Ondanks de rechtvaardigheid van zijn zaak en de grandeur van zijn daad verzette ik mij en riep de Engelsen te hulp — maar ipv. mij bij te staan bekeken ze mij vol afschrik en afschuw. Ik slaagde erin te ontkomen en borg me bij Mme Honesta — die duivelin noemde me een monster en zei dat ik verdiende tot vleespastei gehakt te worden. Ik omhelsde haar om haar te doen zwijgen, maar dit nooit falende middel haalde nu niets uit: ze bleef me vervloeken³¹.

Ook de Engelsen lieten me alleen met mijn wroeging³²; en een vier, vijf soldaten gaven me een geweldig pak slaag toen ik op een avond een luchtje wilde scheppen. Ik hoopte dat zij een einde aan mijn lijden zouden maken, maar uit geraffineerde wraakzucht lieten ze me leven.

Mijn geliefde wederhelft werd niet vertederd door mijn ongeluk, integendeel. Tenslotte heb ik op een avond de kracht gevonden een vuurwapen te laden ondanks alle afkeer van dat soort dingen. Omdat ik niet de moed had het recht in de loop te zien heb ik het achter het oor geplaatst — het schot viel en ik bevond mij in Uw Rijk.

Na dit lange verhaal wensten Pluto, Minos en Radamanthys Gordon geluk, beloonden hem met een plaatsje in de Helleraad en het inspectoraat-generaal over de kwellingen der Britse zielen opdat hij zich voor hun ondankbaarheid met eeuwige straffen op hen kon wreken.

Nauwelijks hadden de helleheersers Gordon met deze weldaden overladen, of de Kaapse beul arriveerde. Op bevel van Sluysken en Gordon had hij twee deserteurs geëxecuteerd; toen het hem niet gelukt was Gordon zijn gerechte straf te bezorgen, had hij zichzelf maar gehangen.

-
29. Nous autres démons, quoique nous soyons revêtus d'une figure humaine, il nous reste toujours un air de diablerie qui nous décèle. Mon teint de rot qui brule, mon oeil agard et de travers, ma figure longue, mon corps maigre et fresle, enfin, ma tournure de possédé, n'avoit jamais plu à personne; et on s'étoit toujours méfié de ma bonne foi . . . mes soldats m'accablèrent de malédiction; ils brisèrent leurs armes de rage et de désespoir; ils jettoient des cris perçans au ciel en m'accusant de les avoir déshonorés et vendus . . . p. 16. Let op de bespiegeling in het eerste geciteerde!
30. G. Mucius Scaevola, een Romeinse nationale held, bekend om zijn dapper de hand in het vuur steken voor het gezicht van vijand Porsenna.
31. . . . elle m'envoya à tous les diables: hélas! seigneur, le tems d'y aller n'étoit pas encore venu! p. 17.
32. . . . instruits que j'avois fait les deux mains, ils me laissèrent en proie à mes remords . . . -p. 17.

Graag zou hij echter hier voor de ogen van Pluto Gordons ziel alsnog opknopen.

Pluto vond dat de beul teveel aan zijn beroep hechtte, maar Minos en Radamanthys namen het voor hem op: iedere ziel moet gestraft voor bedreven kwaad — Gordon werd veroordeeld tot achtervolging door de beul totdat Sluysken zou arriveren en zijn plaats innemen — Pluto liet merken dat dat niet lang meer kon duren.

Gordon werd overigens wel gefêteerd door de helse machten. Hele schouwspelen werden voor hem opgevoerd, alle grote schurken uit de geschiedenis passeerden de revue³³.

Eén geest was er onder de toeschouwers die Gordons belangstelling trok. Bij navraag bleek het Don Quichot te zijn. Kennismaking deed hen verstand staan over de onderlinge gelijkenis, maar toen Gordon op verzoek van de Spanjaard zijn levensverhaal verteld had, wendde die zich af: Wat me in je bevalt is je uiterlijk dat de goden aan dat van mij gelijk gemaakt hebben, voor de rest heb je niets met me gemeen. Ik heb wel windmolens bevochten, maar beoefende toch altijd de deugd — het verblijf der gelukzaligen gaat weldra voor mij open. Maar jij, laffe en lage ziel, jij hebt je vaderland verkocht, je voor de vijand schuil gehouden. Als mijn hoofd wat van slag is, is dat het gevolg van kennis en lectuur, maar jij bent een demi-savant, een koppig heethoofd zonder hersens, een over-de-bergen-zwerver en bedrieger. Verdwijnt uit mijn omgeving, booswicht, of ik laat je het gewicht van mijn lans voelen!

Gordon droop af; bij figuren als Karel V, Karel IX, Hendrik III, Sixtus V en de Hertog van Alva³⁴ hoopte hij meer begrip te vinden. Maar zij herkenden hem en ontliepen hem. Gordon ging hen achterna en smeekte hem aan te horen; toen hij van zijn verraad vertelde wilden zij echter niets meer met hem te doen hebben. Hem bleef niets anders over dan voort te vegeteren te midden van verachtelijke geesten en te bepeinzen, dat eer en deugd toch meer waard zijn dan rijkdommen en titels door bedrog verkregen.

Tot zover het indroevige levensverhaal van Robert Jacob Gordon — althans volgens H****, die er, om te voorkomen dat de lezers zijn geschrift voor een soort moraliteit zullen houden, na de vele trappen tegen het corpus van Gordon, enig venijn voor nog levenden aan toevoegt: * een lijst van Angromanen en Orangisten aan de Kaap de Goede

33. La musique des chœurs fut exécutée par un troupe de traîtres, qui chantèrent l'art de vendre et tromper ses concitoyens; en joua aussi pour petites pièces la Saint-Barthélémi, la Journée du 10 Août, et l'Art de couper des Têtes, composé par Robespierre, qui joua en personne. -p. 20.

34. Keizer Karel V zal deze slechte faam wel verworven hebben door zijn plakaten tegen de Hervormden; Karel IX is verantwoordelijk voor de Bartholomeusnacht (23-24 Augustus 1572); Hendrik III liet 1588 zijn tegenstander Hendrik de Guise verraderlijk ombrengen; Paus Sixtus V (1585-1590) is de krachtigste en weinig scrupules kennende paus van de Contra-Reformatie; Alva is natuurlijk het voorbeeld van een beul uit de Nederlandse geschiedenis.

Hoop, die de plannen van Gouverneur Abraham Josua Sluysken en troepencommandant Robert Gordon, om die plaats aan de Engelsen over te leveren, gesteund hebben*.

In de Politieke Raad zijn dat³⁵: (J.) Isaac Rhenius, O.(G.) de Wet, (C.) Brandt, (W. S. van) Reyneveld, (G. F.) Goetz — allen „au service anglais”, de laatste vier zelfs „fanatique”.

In de Raad van Justitie: de vier schepenen (J.) Smuts, H. (J.) de Wet, (P. J.) Truter en (E. A.) Fleck. Voorts de door de Engelsen tot Landdrost van Stellenbosch aangestelde R. J. van (der) Riet; (J. P.) Baumgaard; (Cl.) Matthiessen; J. Faure; (W. S. van) Oosterzee; A. de Waal; Pletterman; A. Bergh; P. Diemel — de laatste acht weer „fanatiques anglais”, de laatste zes bovendien „placés”.

Van de militairen: C. M. W. de Lille, „fanatique et placé”; G. C. Kuchler; (W.) Buissinie; (A. G.) van Kervel; (B. C.) van Baalen; C. van de Graaff; — allen „fanatiques anglo-mans”.

(F. R.) Bresler, „fanatique”, benoemd tot landdrost Graaff-Reinet; F. Secholtz, „fanatique”; (J.) Zorn, „fanatique”, kapitein van het Regiment Meuron; W. de Wit; (J. P.) Serrurier, „Prédicant du saint-évangile” (dit laatste zal wel niet zonder opzet voluit staan!); (J. W.) Warnecke, landmeter.

Uit de burgerij: B. van Rheenen; Jacob van Rheenen; Stromboom; Anozy; Swartz; Huyg; Huyser; Jacob (J.) de Vos; Petrus de Witt; Henry Cloot (sc. Cloete); Frederik (C.) Kirsten; Houtz; Fredoux; P. van Ried; A. K. Kert, voormalig Compagnies schipper; Lauwrens Cloete, „à une administration”; W. Kolver, notaris; Jean Roytz, „ci-devant Capitaine-Lieutenant de la marine Batave”.

Al dezen — zo eindigt de zwarte lijst — zijn altijd zeer vooringenomen geweest tegen de Fransen en hebben hen waar ze konden tegen-gewerkt.

G. J. Schutte, hist. drs.
(Groningen).

35. De namen zijn hier en daar in de gebruikelijke schrijfwijze gebracht en naar beste weten (maar niet tot tevredenheid) aangevuld. Zijn de drukfouten juist in de namen mogelijk een gevolg van de omstandigheid dat de schrijver het werk niet kon corrigeren? (omdat de drukker in Europa vertoefde en hij in Zuid-Afrika??).

Een lijst van Engelsgezinden uit 1801 vindt men ook in P. A. C. Wieringa, *De oudste Boeren-Republieken. Graaff-Reinet en Zwelendani van 1775 tot 1806*. 's Gravenhage 1921, p. 46 en in het in noot 3 genoemde manuscript van P. W. Marnitz; gedeeltelijk zijn het dezelfde namen.

T.a.v. de hier genoemde namen dient nog het volgende opgemerkt. In de Raad van Justitie had P. J. Truter zitting als lid en J. A. Truter als secretaris. Met Pletterman kunnen bedoeld zijn H. L. Bletterman, landdrost van Stellenbosch of E. L. Bletterman, Secretaris van Politie en Gezworen Klerk.

C. van de Graaff zal moeten zijn kapitein H. van de Graaff. W. de Witt is volgens Marnitz een door de Engelsen tot stalmeester benoemde artillerie-officier. Is met Fredoux misschien bedoeld Jaques Gideon Fredoux, bij de overgave in 1795 luitenant op het schip de *Castor*? En is P. van Ried Sluyskens boekhouder P. A. van der Riet?